

Tarımda kredi ihtiyacını doğuran ve artıran nedenler

- (i) Tarımda küçük aile işletmelerinin fazlalığı
- (ii) Sermayenin yavaş devir etmesi
- (iii) Pazarın istekleri ve teknolojideki değişmeler
- (iv) Risk ve belirsizliklerin fazlalığı
- (v) Tarımsal ürün fiyatlarındaki dalgalanmalar
- (vi) Veraset ve intikal işlemlerinin düzenlenmesi

Türkiye tarım işletmelerinde kredi kullanımı ve borçluluk oranları

- İşletmelerde borçluluk oranları çok düşüktür.
- Genel oranın düşük olması, işletmelerin krediye ihtiyaçlarının olmamasından değil, **yeterli miktarda ve ihtiyaç duyduğu zamanda krediyi bulamamasından** ileri geldiği söylenebilir.
- İleri teknoloji ve entansif tarım uygulayan ülkelerde, borçlanma oranı ülkemize göre çok yüksektir.
- Borçların aktif sermayeye oranı, İsviçre'de % 52, Danimarka'da % 43, ABD ve Kanada'da % 18, Hollanda'da % 22, Almanya'da % 20, İngiltere'de % 14 ve Fransa'da % 13'dür.

Tarım İşletmelerinde Pasif Sermayenin Dağılımı (Çeşitli İller)

İller	Yıl	Borçlar	Kira ve Ortakçılıkla İşlenen Arazi Değeri	Öz Sermaye	Toplam
Adana	1987	3,05	25,53	73,42	100,00
İçel	1981	2,04	-	97,96	100,00
Manisa	1975	6,27	-	93,73	100,00
Ankara	1979	8,95	9,15	81,90	100,00
Samsun	1989	2,27	6,99	90,74	100,00
Kars	1975	6,02	15,24	78,74	100,00
Mardin-Şanlıurfa	1987	2,69	12,88	84,43	100,00

- Sonuç olarak;
  - ÷lkemizde tarım işletmelerinin çoğunluğu küçük aile işletmesi niteliğinde ve sermaye varlıkları da yetersizdir.
  - Dięer yandan tarım işletmelerinden alınan krediler, üretim dışında öz tüketim (işletmeci ve ailesinin tüketimi) amacına yönelik olarak da kullanılabilir.
  - Kredilerin önemli bir bölümü teşkilatlanmamış kredi piyasalarından sağlanmakta ve bu piyasalara çok yüksek oranda faiz ödenmektedir.
  - Tarım teknolojisindeki gelişmeler, işletmelerin daha fazla modern girdi kullanımını zorlamakta ve sermaye ihtiyacını da artırmaktadır. Bu durumda tarımı finanse etmek için kurulmuş kredi kuruluşlarına önemli görevler düşmektedir.

TARIMSAL KREDİ VE FİNANSMAN EKONOMİSİ

Tarımsal Kredi ve finansmanda temel yaklaşım ve ilkeler

- ❖ Türkiye'nin tarımsal üretim ekonomisi, öz tüketim işletme düzeninden, pazar için üreten ve kâr amacı taşıyan para ve kredi ekonomisini içine alan bir düzene doğru yönelmektedir.
- ❖ Küçük aile işletmeleri egemenliği:
  - ❖ Kendine yeter işletme
  - ❖ Kapalı ekonomi
  - ❖ Sınırlı ölçüde para ve kredi piyasalarıyla ilişki
  - ❖ Nakdi mübadeleden çok, aynı değişim önemli
  - ❖ Modern para ve kredi piyasalarıyla ilişkilerde çekimser ve korkak durum
- ❖ **Tarımsal krediden yararlanmada ise kredinin rantabl olması yani işletme rantabilitesini yükseltmesi hedeflenir (Elde edilecek gelirle kredinin en az yıllık faizi ve taksit tutarı geri ödenmeli).**
- ❖ **Borçlanmada her iki taraf da kazançlı olmalı, işletme gelişimi sağlanmalı**
  - ❖ İşletmelerin gerek duydukları **tarımsal krediler**, sermayenin eksik unsurlarını gideren ve karşılıklı sözleşmelere bağlı olarak işletmecinin belirli bir tarihte faizi ile birlikte geri ödemesi için söz verilen mali bir anlaşma niteliği taşımaktadır.

Değişen Dünyada Tarım da Değişiyor!

Tarım ekipmanları değişiyor.

Çiftçiler değişiyor.

Finansman araçları değişiyor.

Ve değişmeye devam edecek...

Hayatımıza Giren Kavramlar

İYİ TARIM

SÖZLEŞMELİ TARIM

ORGANİK TARIM

LİSANSLI DEPOCULUK

GIDA GÜVENLİĞİ

TARIM HAVZALARI

ÇİFTÇİ KAYIT SİSTEMİ

TARIM PARSEL BİLGİ SİSTEMİ

ARAZİ TOPLULAŞTIRMASI

GDO'LU GIDALAR

TOPRAKSIZ TARIM

GEZEN TAVUK YETİŞTİRİCİLİĞİ

ve .....

- ❖ **Tarımsal kredi ile yapılan hatalı yatırımlar**, işletmelerde ödeme gücü kaybolması, borç artışı, krizler, borç konsolidesi gibi sorunlar ortaya çıkartır.
- ❖ **Krediden başarılı yararlanmada**, teknik bilgi, ekonomik düşünce ve davranış önemlidir.
- ❖ Kredi talebini değerlendirmede **karşılaştırmalı bilanço analizleri ve kredi kullananın özellikleri** dikkate alınır.

Tarım işletmeleri sermaye yapıları ve kredi gereksinimleri bakımından üç gruba ayrılır:

- ▶ Birinci grupta, yabancı sermaye sağlayamadığı için **basit ve ilkel yöntemlerle** üretim yapan işletmeler bulunmaktadır.
- ▶ İkinci grupta tamamen kendi öz sermayeleri ile çalışan ve normal koşullarda hiç bir şekilde yabancı sermayeye gereksinim duymayan işletmeler yer almaktadır.
- ▶ Üçüncü grupta, kendi öz sermayelerinin yetersiz kaldığı durumlarda, geçici bir süre için yabancı sermaye kullanmak zorunda kalan işletmeler vardır.

Tarım işletmelerinde öz ve yabancı sermaye dengesi

- ❖ Herhangi bir varlığa sahip olmayan bir tarım işletmesinin yalnız kredi ile faaliyette bulunması/sahip olması ya da kiralık işletmesi **teorik** olarak düşünülebilir. **Uygulama** ????
- ❖ Kredi, yetersiz öz sermayeyi **güçlendirmek /tamamlamak** için kullanılır.
- ❖ Kredileme işlemlerinde önemli olan konu, **öz sermaye ile yabancı finansman miktarı** arasında belirli bir **oranın** varlığıdır.
  - ❖ İşletmenin finansman gereksinimi içinde **öz sermaye oranı az** olduğu takdirde, genel olarak yatırımın sağlam temellere dayanmadığı anlaşılabilir. Bu durumda kredi kurumuna olan **bağımlılık** çok büyük olacak ve sonuç da işletmecinin faaliyetleri bir ölçüde sınırlanacaktır.
  - ❖ Öz sermayenin **yetersiz** olması halinde riskleri karşılayacak yedek kaynak yok demektir.
  - ❖ Kredi talebinde bulunan her işletmenin, **risk için öngörülmüş bir kaynağı** olması, işletmenin ekonomik güvencesi bakımından zorunludur.

- Başarılı ve düzenli olarak işletilen, sağlam ekonomik temeller üzerine kurulmuş ve stok varlığı zengin bir işletme, ek sermaye gereksinimini **kredi** yoluyla sağlayabilir. Bu durum, işletmenin ne finansman düzenine, ne de rantabilitesine olumsuz etki eder.
- Planlanan bir konuda **öz sermayenin oranı**, işin rantabilitesine ve kapsamına bağlıdır.
- Finanse edilecek projenin rantabilitesi ne kadar az ve kapsamı da işletmenin bütününe oranla ne kadar geniş ise öz sermayenin tüm finansman gereksinimi içindeki oranı, o kadar fazla olmalıdır.
- Risk durumuna göre, **projenin en az % 25-50'sinin** işletmenin kendi birikimleriyle karşılanmasının sağlanması önemlidir.

Tarımsal krediden yararlanma ve işletmeye etkileri

- ❖ İşletmede **likidite ve rantabilite** arasında denge sağlamalıdır. **Likidite**, işletmenin saygınlığı ve etkinliği için yeterli ödeme gücüdür. **Rantabilite** ise belli bir dönemde işletme karlılığıdır.
- ❖ Tarımsal işletmelerin kısa vadeli borçları, yıllık satış tutarı veya gayrisafi üretim değerinin **%25-30'undan** fazla olursa, işletmenin ödeme durumu kritik düzeydedir.
- ❖ İşletme için alınan **kredinin verimliliği, işletmeye yararlılığı ve üretim gücünü artırması** yönüyle önemlidir. **Verimli kredi** ile işletmenin üretim gücünde ve gelişmesinde artış olacaktır. Verimli olmayan kredinin alınması işletme gücünü azaltarak, gelişimi geriletir.
- ❖ Krediler özellikle de **işletme-çevirme-kredileri**, işletmenin **üretim gücünü** artırmaya hizmet etmelidir.
- ❖ İşletme **yatırım kredileri** ile sürekli üretim faktörlerini elde eder. Yatırım kredilerinin faiz ve geri ödeme taksitleri, **yatırımın sağlayacağı net kardan** karşılamalıdır.
- ❖ Kullanılan kredinin **vadesinin**, kredinin kullanılmasındaki **amaca uygun olması** gerekir.
- ❖ Yani işletme sermayesi için **kısa vadeli** krediler talep edilmeli, işletme binalarının kısmen veya tamamen yenilenmesi, arazi ıslahı gibi faaliyetler için de talep edilen kredi **uzun vadeli** olmalıdır. **Orta vadeli krediler** ise işletme teknik donanımın sağlanmasına hizmet eder.

- ❖ Kredi talebinde bulunan işletmecinin kredi anlaşmasını imzalamadan önce, kredinin faizi dışındaki masrafların neler olduğunu öğrenip, kredinin kendisine gerçek mal oluş fiyatını hesaplaması gerekir.
- ❖ Kısa vadeli kredi işlemlerinde nominal faizin yanısıra, kredi komisyonu, işlem ücreti, krediyi sağlama ve kullanmaya hazır hale getirmek için yapılan işlerin komisyonu vb. masraflar göz önünde bulundurulur.
- ❖ Uzun vadeli kredi işlemlerinde işlem masrafları veya kredi komisyon ücreti gibi masrafların yanısıra, sermaye sağlanmasında ve taşınmaz malların güvence olarak gösterilmesinde (exper ücreti, dosya masrafı vb.) başka masraflar da ortaya çıkabilir.
- ❖ Genellikle kredi veren her kuruluşun ilke olarak verdiği paranın karşılığında bir **güvence** talep edeceğini, kredi alan kimsenin düşünmesi gerekir.
- ❖ Tapu sicili yanında demirbaşın rehin gösterilmesi, alacaklardan vazgeçmek (kooperatif, TMO gibi kuruluşlardan olan alacaklardan vazgeçmek), kıymetli evrakı karşılık olarak vermek, geçerli bir kefil göstermek ve benzeri birçok şekiller güvence örnekleridir.

- ❖ Tarım kredilerinin faizleri genellikle ticaret ve sanayi kredileri faizlerinden düşüktür ve enflasyon oranının altındadır. Neden ??
- ❖ Düşük masraflı fon kaynaklarından oluşabilir. Tarımsal kredi kuruluşlarının merkez bankası reeskont kaynaklı ucuz fonlardan hükümetçe yararlandırılması mümkündür.
- ❖ Çiftçileri seri ve verimli yatırımlar için teşvik etmek ve yeni teknolojilerden yararlandırmak
- ❖ Düşük faiz oranı enflasyonu kontrol altına alabilir.
- ❖ Düşük faizli tarımsal kredilerle kırsal alanlara gelir transfer etme sağlanır.

- Düşük faizli krediler ve işletmelerin bundan yararlanmaları ???
- Kredide esas amaç, mali gücü yetersiz çiftçileri desteklemek olduğu halde, sistem tersine dönmüş, parası, otoritesi ve siyasal gücü olan büyük çiftçiler fazla miktarda kredi kullanır/kullandırılır hale gelmiştir.
- Faiz oranları mali piyasaların performansını belirlemede çok kritik olup, düşük faizli kredi politikaları da düşük gelirli ülkelerde tarımsal piyasaların düşük performansının en önemli nedenidir.
- Düşük faiz oranları, bankaların yüksek kaliteli parasal hizmet sağlama yetenek ve isteklerini ciddi olarak azaltır.